

PRVI TERITORIALNI ČRNOGLAVI GALEB *Larus melanocephalus* v SLOVENIJIFirst record of a territorial Mediterranean Gull *Larus melanocephalus* in Slovenia

JAKOB SMOLE

Cafova 4, SI-2000 Maribor, Slovenija, e-mail: jakob.smole@kiss.uni-lj.si

Črnoglavni galeb gnezdi predvsem v vzhodnem in jugovzhodnem delu Evrope. Večji del populacije, ki je odvisna od nihanja vodnih gladin, gnezdi ob Črnem in Azovskem morju. Sredi 80ih let se je število parov na tem območju gibalo med 340.000 in 370.000, čemur je verjetno sledil upad (BEKHUIS *et al.* v HAGEMEIJER & BLAIR 2000). Omembe vredna gnezdišča so še v Turčiji (500 – 5.000 parov) in Grčiji (več kot 7.000 parov) ter v zadnjem času v Italiji, kjer je leta 1995 gnezdilo 2.328 parov (CRAMP 1998). V državah, ki mejijo na Slovenijo, gnezdi črnoglavni galeb na Nežiderskem jezeru v Avstriji (36 parov leta 2000) in na akumulacijah reke Inn ter delti Rena. Na slednjih lokalitetah gnezdi do največ 6 parov črnoglavih galebov (LABER 2000). Na Madžarskem je leta 1996 gnezdilo 150 parov (VARGA 1996).

V Sloveniji se črnoglavni galeb redno pojavlja na selitvi predvsem na Obali, kjer posamezni osebkki tudi prezimujejo (RUBINIČ 1995). V notranjosti države je redek gost. V poletnem času sta znani le dve opazovanji iz leta 1997 in 1998 na Ptujem jezuru (L. Božič ustno). Dne 28.5.2001 sem na akumulacijskem jezeru Ptuj na otoku v koloniji rečnih galebov *Larus ridibundus* opazil odraslega črnoglavega galeba. Ptica se je vedla izrazito območno, saj je nenehno odganjala rečne galebe. Čeprav sem dogajanje opazoval dobro uro, kakega drugega črnoglavega galeba nisem opazil. Galeb se je zadrževal na otoku vsaj do 24.6., pri čemer je vseskozi branil svoj teritorij, slepo valil in odganjal rečne galebe. Sodeloval je tudi pri socialnih obrambnih interakcijah kolonije: dne 24.6., ko je kolonijo napadla govnačka *Stercorarius sp.*, se je razburjeno vzdignil v zrak skupaj z rečnimi galebi ter se takoj nato spet spustil na tla (ŠTUMBEGER ustno). V koloniji galebov na ptujem otoku smo v gnezditvenem obdobju 2001 opazovali samo en osebek črnoglavega galeba.

Glede na dolžino zadrževanja in vedenje črnoglavega galeba sklepam, da je otoček na Ptujem jezuru za vrsto primerno gnezdišče. VAN IMPE (1997) za črnoglave galebe brez partnerjev navaja, da ti pomagajo parom rečnih galebov pri vzreji zaroda. Populacija črnoglavega galeba v zadnjih 30 letih močno narašča (LABER 2000). Tako teritorialno

vedenje opazovanega osebkka na Ptujem jezuru ni presenetljivo. Najbližji koloniji na Madžarskem (Kis Balaton) in v Avstriji (Nežidersko jezero) sta od ptujskega akumulacijskega jezera oddaljeni slabih 200 km. K nam črnoglavni galeb verjetno doslej ni prodril zaradi pomanjkanja primernih gnezdišč, saj potrebuje otočke z nizko vegetacijo, izogiba pa se slanim tlem (GLUTZ VON BLOTZHEIM 1982). Domnevno so brakična mokrišča na Obali kot gnezditveni habitat zanj manj primerna. Vendar je znano, da gnezdi na slanih tleh na izlivu Pada (VOLPONI 1993). Večina vodnih zadrževalnikov v Sloveniji je za črnoglavega galeba neprimerna zaradi pomanjkanja otočkov z nizko vegetacijo. Kjer takšen habitat obstaja - v Sloveniji so to zlasti gramoznice - pa gnezdenje onemogoča človek s svojimi dejavnostmi (ribiči in rekreativci). Primerno gnezdišče v Sloveniji je za zdaj tako le otok na Ptujem jezuru, kjer nas glede na populacijske trende zadnjih desetih let - naglo naraščajoče število gnezdečih črnoglavih galebov v zahodni in srednji Evropi (LABER 2000) - morebitna uspešna gnezditve v prihodnosti ne bi smela presenetiti.

Povzetek

Med 28. 5. in 24.6.2001 se je v koloniji rečnih galebov *Larus ridibundus* na otočku Ptujem jezera (reka Drava, SV Slovenija) zadrževal odrasel črnoglavni galeb *Larus melanocephalus*. Ptica se je vedla teritorialno (preganjanje rečnih galebov, slepo valjenje, sodelovanje pri obrambnih interakcijah kolonije pred plenilci). V Sloveniji je otok na Ptujem jezuru trenutno edino primerno gnezdišče za to vrsto. Doslej črnoglavni galeb v Sloveniji ni gnezdil.

Summary

Between May 28th and June 24th 2001, an adult Mediterranean Gull *Larus melanocephalus* inhabited the islet in Ptuj Reservoir (the Drava river, NE Slovenia) in the midst of a colony of Black-headed Gulls *Larus ridibundus*. The bird behaved territorially

(pursuing Black-headed Gulls, blind incubation, taking part in the colony's defence interactions against predators, etc.). For the time being, the islet in Ptuj Reservoir is the only suitable breeding site for this species in Slovenia, where the Mediterranean Gull has not bred so far.

Literatura

- CRAMP, S. & K.E.L. SIMMONS (1998): The complete birds of the western Palearctic on CD. Oxford University Press.
- GLUTZ VON BLOTZHEIM, U.N. & K.M. BAUER (1982): Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 8/1. Akademische Verlagsgesellschaft Wiesbaden.
- BEKHUIS J., P. MEININGER, A.G. RUDENKO (1997): Mediterranean Gull. V: Hagemeyer, E.J.M. & M.J. Blair, (eds.): The EBBC Atlas of European Breeding Birds: Their distribution and Abundance. T & AD Poyser, London.
- LABER, J. (2000): Die Brutbestandsentwicklung der Schwarzkopfmöwe (*Larus melanocephalus*) im Seewinkel. *Egretta* 43 (2): 112-118.
- RUBINIČ, B. (1995): Črnoglavi galeb (*Larus melanocephalus*) in njegov status na slovenski obali. *Annales* 7: 81-86.
- SOVINČ, A. (1994): Zimski ornitološki atlas Slovenije. TZS, Ljubljana.
- VAN IMPE, J. (1997): Mediterranean Gull (*Larus melanocephalus*) helping Black-headed Gulls (*Larus ridibundus*) during breeding. *Alauda* 65 (1): 7 – 12.
- VARGA, L. (1996): A magyar szerecsensirály (*Larus melanocephalus*) gyuruzesi program első eredményei. *Tuzok* 1 (3): 116-123.
- VOLPONI, S. (1993): Colonial Waterbirds in the Po River Delta. Poster presentation at the Annual Meeting of the Colonial Waterbirds Society, Oxford, Mississippi, October 1993: <http://members.tripod.it/deltapo/cws92.htm>

Prispelo / Arrived: 21.10.2001

Sprejeto / Accepted: 1.3.2002